

CẨM NANG DOANH NGHIỆP

EVFTA

và Ngành Bảo hiểm, Ngân hàng,
Chứng khoán Việt Nam

CẨM NANG DOANH NGHIỆP

EVFTA

và Ngành Bảo hiểm, Ngân hàng,
Chứng khoán Việt Nam

Lời mở đầu

Ngày 30/6/2019, Hiệp định Thương mại Tự do (EVFTA) và Bảo hộ Đầu tư (EVIPA) giữa Việt Nam và EU đã chính thức được ký kết. Dự kiến, hai Hiệp định này sẽ sớm được phê chuẩn theo thủ tục nội bộ tại EU và Việt Nam, với hy vọng EVFTA sẽ có hiệu lực từ đầu năm 2020. Là Hiệp định thương mại tự do (FTA) thế hệ mới, tiêu chuẩn cao và có quy mô lớn nhất mà Việt Nam từng đàm phán ký kết cho tới thời điểm hiện tại, EVFTA-EVIPA được kỳ vọng sẽ tạo ra những cơ hội phát triển đặc biệt có ý nghĩa cho nhiều ngành và cả nền kinh tế Việt Nam.

Các dịch vụ tài chính (ngân hàng, bảo hiểm, chứng khoán) là nhóm dịch vụ có sự phát triển mạnh mẽ cả về thị trường và năng lực cạnh tranh của các doanh nghiệp. Mặc dù vậy, đây cũng là nhóm dịch vụ nhạy cảm (đặc biệt là các dịch vụ ngân hàng), gắn liền với sự ổn định của nền tài chính và kinh tế quốc dân, tác động trực tiếp và tức thời tới hoạt động sản xuất kinh doanh của các ngành kinh tế khác. Vì lý do này, các dịch vụ tài chính không chỉ chịu sự kiểm soát chặt chẽ về chính sách tiền tệ, tài chính vĩ mô mà còn là nhóm có mức độ mở cửa rất dè dặt.

Trong EVFTA và EVIPA, các cam kết mở cửa có liên quan trực tiếp nhất tới các dịch vụ tài chính tập trung toàn bộ tại EVFTA. Nhìn chung, trong EVFTA, so với nhiều lĩnh vực dịch vụ khác, dịch vụ tài chính có mức mở cửa thị trường hạn chế hơn nhiều cả về phạm vi hoạt động lẫn mức độ tham gia của nhà đầu tư nước ngoài và chỉ mở rộng hơn WTO ở một số ít các khía cạnh. Mặc dù vậy, EU là đối tác có thế mạnh về các dịch vụ tài chính trên thế giới. Vì vậy, EVFTA được dự báo sẽ có tác động đáng kể đến tương lai của các dịch vụ tài chính cũng như cả nền kinh tế Việt Nam.

Một mặt, EVFTA mở ra các cơ hội kinh doanh và bảo hộ có ý nghĩa cho các nhà cung cấp dịch vụ và đầu tư EU trong lĩnh vực dịch vụ tài chính ở thị trường đầy tiềm năng của Việt Nam. Từ góc độ ngược lại, Hiệp định này cũng đặt các doanh nghiệp tài chính Việt Nam trước một tương lai cạnh tranh gay gắt và phức tạp hơn từ các đối thủ EU. Đây là thách thức trực diện nhưng đồng thời cũng có thể là sức ép hợp lý để ngành và doanh nghiệp tài chính Việt Nam cải cách, nâng cao năng lực cạnh tranh, nâng cao hiệu quả kinh doanh.

Trong tổng thể, cạnh tranh trên thị trường dịch vụ tài chính sẽ giúp người tiêu dùng, các doanh nghiệp và cả nền kinh tế được hưởng lợi, với khả năng tiếp cận các dịch vụ tài chính có chất lượng cao hơn và với chi phí hợp lý hơn. Đặc biệt, với tính chất là nhóm dịch vụ thiết yếu phục vụ sản xuất kinh doanh, là bệ đỡ tài chính cho phần lớn các hoạt động kinh tế, mở cửa và tăng cường cạnh tranh trên thị trường các dịch vụ tài chính là cơ sở để các doanh nghiệp Việt Nam giảm chi phí vốn, tiết kiệm chi phí sản xuất kinh doanh, từ đó nâng cao năng lực cạnh tranh của chính mình và của cả nền kinh tế.

“Cẩm nang doanh nghiệp EVFTA và Ngành Bảo hiểm, Ngân hàng, Chứng khoán Việt Nam” này được Trung tâm WTO và Hội nhập thuộc Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam thực hiện nhằm giúp các doanh nghiệp có cái nhìn đầy đủ, chính xác và bao quát về (i) nội dung các cam kết EVFTA về dịch vụ tài chính, (ii) các tác động khác nhau của các cam kết này tới ngành ngân hàng, bảo hiểm, chứng khoán cũng như toàn bộ nền kinh tế, và (iii) đưa ra các khuyến nghị cốt lõi cho các chủ thể này nhằm tận dụng hiệu quả các cơ hội và vượt qua các thách thức, nếu có, từ các cam kết này.

Trung tâm WTO và Hội nhập - VCCI trân trọng cảm ơn sự hỗ trợ về chuyên môn của các chuyên gia Vụ Chính sách Thương mại Đa biên - Bộ Công Thương và sự hỗ trợ về tài chính và kỹ thuật của Viện Friedrich Naumann Foundation for Freedom (CHLB Đức) cho việc nghiên cứu, biên soạn và phổ biến Cẩm nang này.

Trung tâm WTO và Hội nhập
Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam

Mục lục

PHẦN THỨ NHẤT

Cam kết của Việt Nam trong EVFTA liên quan tới các dịch vụ tài chính 8

- 1 Việt Nam có cam kết đối với các dịch vụ tài chính nào trong EVFTA? 10
- 2 Các cam kết về dịch vụ tài chính nêu ở đâu trong EVFTA? 13

Mục 1 – Các cam kết chung về dịch vụ tài chính 17

- 3 Việt Nam có cam kết gì về nghĩa vụ ứng xử chung với nhà đầu tư, cung cấp dịch vụ EU? 18
- 4 Việt Nam có cam kết gì về việc mở cửa thị trường với các dịch vụ tài chính mới? 20
- 5 Nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU có thể chuyển các dữ liệu tài chính ra/vào lãnh thổ Việt Nam hoặc tiếp cận hệ thống thanh toán bù trừ ở Việt Nam không? 21
- 6 Nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU có thể chuyển nhân sự của mình sang làm việc tại hiện diện thương mại của mình ở Việt Nam không? 22
- 7 Cá nhân đại diện cho nhà cung cấp dịch vụ EU có thể nhập cảnh vào Việt Nam chào bán hoặc cung cấp dịch vụ tài chính theo hợp đồng không? 24
- 8 Nhà đầu tư EU có thể thành lập hợp tác xã, doanh nghiệp tư nhân, hộ kinh doanh cung cấp dịch vụ tài chính ở Việt Nam không? 26
- 9 Việt Nam có cho phép nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU thành lập văn phòng đại diện ở Việt Nam không? 27
- 10 Nhà đầu tư EU có thể mua cổ phiếu của các doanh nghiệp dịch vụ tài chính Việt Nam không? 28
- 11 Các khách hàng Việt Nam có thể giao kết hợp đồng và sử dụng dịch vụ tài chính của nhà cung cấp dịch vụ EU tại EU không? 29
- 12 Việt Nam có thể thực hiện các biện pháp đối với nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU trái hoặc khác cam kết không? 30
- 13 Các hoạt động tài chính nào không phải tuân thủ cam kết EVFTA? 31

Mục 2 – Các cam kết cụ thể về mở cửa thị trường tài chính 33

- 14 Nhà cung cấp dịch vụ bảo hiểm EU có được cung cấp dịch vụ bảo hiểm qua biên giới cho khách hàng tại Việt Nam không? 34
- 15 Nhà đầu tư EU có được phép lập liên doanh, doanh nghiệp 100% vốn nước ngoài hoặc mở chi nhánh kinh doanh bảo hiểm tại Việt Nam không? 36

16	Nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU có được cung cấp dịch vụ ngân hàng và các dịch vụ tài chính qua biên giới cho khách hàng tại Việt Nam không?	38
17	Các tổ chức tín dụng EU có được phép thành lập liên doanh, doanh nghiệp 100% vốn nước ngoài hay mở chi nhánh tại Việt Nam không?	40
18	Các nhà cung cấp dịch vụ chứng khoán EU có thể cung cấp dịch vụ chứng khoán qua biên giới cho tổ chức, cá nhân ở Việt Nam không?	42
19	Nhà cung cấp dịch vụ chứng khoán EU có được phép thành lập liên doanh, công ty 100% vốn nước ngoài hay mở chi nhánh kinh doanh chứng khoán tại Việt Nam không?	44

PHẦN THỨ HAI

Hiện trạng các ngành dịch vụ tài chính Việt Nam 46

20	Hiện trạng các doanh nghiệp tài chính Việt Nam?	48
21	Hiện trạng mở cửa thị trường tài chính Việt Nam?	51
22	Triển vọng thị trường dịch vụ tài chính Việt Nam?	54

PHẦN THỨ BA

Cơ hội, thách thức và khuyến nghị đối với ngành tài chính Việt Nam trong bối cảnh EVFTA 58

23	Các cơ hội từ EVFTA cho ngành tài chính Việt Nam?	60
24	Các thách thức từ EVFTA đối với ngành tài chính Việt Nam?	62
25	Từ góc độ chính sách, doanh nghiệp tài chính Việt Nam cần chuẩn bị gì trước EVFTA?	64
26	Từ góc độ cạnh tranh, doanh nghiệp tài chính Việt Nam cần chú ý gì trước EVFTA?	66

PHỤ LỤC

Tóm tắt các cam kết mở cửa thị trường dịch vụ tài chính trong EVFTA của Việt Nam 68

Phụ lục 1	Tóm tắt các cam kết của Việt Nam trong EVFTA về nghĩa vụ ứng xử chung với nhà đầu tư, cung cấp dịch vụ EU	70
Phụ lục 2	Tóm tắt các cam kết của Việt Nam trong EVFTA về mở cửa các dịch vụ bảo hiểm	73
Phụ lục 3	Tóm tắt các cam kết của Việt Nam trong EVFTA về mở cửa các dịch vụ ngân hàng và dịch vụ tài chính khác liên quan	75
Phụ lục 4	Tóm tắt các cam kết của Việt Nam trong EVFTA về mở cửa các dịch vụ chứng khoán	78